

การศึกษาความต้องการสำหรับการสอนศิลปะแก่เด็ก
ในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม
A Study of Needs for Teaching Arts to Children
in Ban Makue 3 Community at Nakhon Pathom Province

เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา
Chalermchai Suwanwattana
สาขาวิชาเทคโนโลยีนิเทศศิลป์
Communication Art Technology
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, ประเทศไทย
Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand
E-mail: Chalermchai. Suw@rmutr.ac.th.

Received: January 8, 2021
Revised: December 1, 2021
Accepted: December 2, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความต้องการสำหรับการสอนศิลปะแก่เด็กในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม กลุ่มเป้าหมาย เป็น นักเรียนชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม จำนวน ๓๐ คน เป็นเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง เป็นเด็กผู้ชายร้อยละ ๖๐ เด็กผู้หญิงร้อยละ ๔๐ และ แบ่งเป็น เด็กอายุ ๑๐ ปีร้อยละ ๓๖ เด็กอายุ ๑๑ ปีร้อยละ ๔๕ เด็กอายุ ๑๒ ปีร้อยละ ๑๙ เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความต้องการสำหรับการสอนศิลปะแก่เด็ก แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้ (๑) ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย เพศ อายุ (๒) ความต้องการในการสอนศิลปะในชุมชนบ้าน มะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม (๓) แบบทดสอบด้านอารมณ์ความรู้สึก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทำให้ทราบว่า เด็กในชุมชน มีเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง โดยแบ่งเป็น เด็กผู้ชายร้อยละ ๖๐ เด็กผู้หญิงร้อยละ ๔๐ และแบ่งเป็นเด็กอายุ ๑๐ ขวบ ร้อยละ ๓๖ เด็กอายุ ๑๑ ขวบร้อยละ ๔๕ เด็กอายุ ๑๒ ขวบร้อยละ ๑๙ เด็กมีความต้องการเรียนศิลปะ ร้อยละ ๖๖ โดยแบ่งเป็นต้องการเรียนวาดรูปโดยใช้สีไม้ ร้อยละ ๘๙ ใช้สีน้ำ ร้อยละ ๕ ใช้สีเทียน ร้อยละ ๑ และการทำสิ่งประดิษฐ์ ร้อยละ ๕ เด็กมีความต้องการเรียนศิลปะกับวิทยากรจากภายนอกคิดเป็น ร้อยละ ๗๔ ไม่ต้องการเรียนกับวิทยากรภายนอกคิดเป็นร้อยละ ๒๖ เด็กมีความต้องการให้มีกิจกรรม เสริมความรู้ด้านศิลปะนอกเหนือจากที่เรียนคิดเป็นร้อยละ ๗๘ เด็กไม่ต้องการให้มีกิจกรรมเสริมความรู้ ด้านศิลปะคิดเป็นร้อยละ ๒๒ เด็กมีความต้องการใช้เวลาว่างในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะคิดเป็นร้อยละ ๘๓ เด็กไม่ต้องการใช้เวลาว่างในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะคิดเป็นร้อยละ ๑๗ เด็กต้องการเรียนศิลปะ

ในบรรยากาศภายนอกห้องเรียนคิดเป็นร้อยละ ๘๑ เด็กไม่ต้องการเรียนศิลปะในบรรยากาศภายนอกห้องเรียนคิดเป็นร้อยละ ๑๙ และผลทดสอบจากการใช้เส้นพบว่า เด็กชอบเส้นตรงในแนวนอนร้อยละ ๔๘ เด็กชอบเส้นโค้งร้อยละ ๒๒ เด็กชอบเส้นฟันปลาร้อยละ ๑๒ เด็กชอบเส้นตรงในแนวตั้งร้อยละ ๑๑ เด็กชอบเส้นตรงในแนวเฉียงร้อยละ ๗ ผลทดสอบจากการใช้สีพบว่า เด็กชอบสีเขียวคิดเป็นร้อยละ ๔๑ เด็กชอบสีส้มคิดเป็นร้อยละ ๒๒ เด็กชอบสีม่วงคิดเป็นร้อยละ ๑๓ เด็กชอบสีน้ำเงินคิดเป็นร้อยละ ๙ เด็กชอบสีเหลืองคิดเป็นร้อยละ ๘ เด็กชอบสีแดงคิดเป็นร้อยละ ๗

คำสำคัญ: ความต้องการ; การสอนศิลปะ; เด็กในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม

Abstract

The research objective was to study the need for teaching arts to children in Ban Mai 3 community, Nakhon Pathom; the target group was 30 students of the Ban Mai 3 community, Nakhon Pathom Province boys than girls. There were 60 percent boys, 40 percent girls, and 36 percent divided into 10-year-olds, 45 percent for 11-year-olds, and 19 percent for 12-year-olds. Research Instrument was a questionnaire for the needs for teaching arts to children, divided into three parts as follows: (1) Basic information consisting of gender, age (2) Needs for teaching arts in Ban Makai 3 community, Nakhon Pathom Province (3) Emotional test.

The research found that the primary information study of children in the community had more boys than girls, divided into 60 percent boys, 40 percent girls and divided into ten-year-olds, 36 percent children aged 11 years, and 45 percent children. At twelve years old, 19 percent of children need to learn art, 66 percent want to learn drawing using wood paint, 89 percent use watercolors, 5 percent use crayons, 1 percent, and making artifacts, 5 percent of the children wanted to learn the art with external speakers, 74 percent did not want to learn with external speakers, accounting for 26 percent. Accounted for 78 percent of the children did not want to have activities to enhance their art knowledge, accounting for 22 percent of the children needed to spend their free time practicing art skills, accounting for 83 percent. Children who do not want to spend their free time in Art skills training accounted for 17% of children wanting to learn art in the atmosphere outside the classroom, accounting for 81%. Children who did not want to learn art in the atmosphere outside the classroom accounted for 19%. Children liked a straight line

horizontally, 48 percent liked a curve, 22 percent, 12% of the children liked the jagged line, 12% of the children liked the vertical straight line, 11% the child liked the straight line at an oblique line, 7% the results of the color testing showed that Children like the color green accounted for 41 percent. Children who liked the color orange accounted for 22 percent. Children who liked the color purple accounted for 13 percent. Children liked blues, accounting for 9 percent, 7 percent.

Keywords: needs; teaching art; children in the community Makua 3

Nakhon Pathom

บทนำ

ศิลปะเป็นเสมือนสื่อกลางที่สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นระหว่างยุคระหว่างสมัย มนุษย์ยุคปัจจุบันสามารถทำความเข้าใจวัฒนธรรมของมนุษย์ในอดีตได้ โดยศึกษาจากงานศิลปะที่ผนังถ้ำบ้าง ลวดลายที่เขียนไว้ตามสิ่งของเครื่องใช้ที่ฝังไว้ในหลุมศพบ้าง เครื่องประดับที่ฝังไว้กับผู้ตายบ้าง ศิลปวัตถุเหล่านี้สามารถคงทนอยู่ได้เป็นเวลาช้านาน ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาวัฒนธรรมของคนรุ่นก่อนผู้สร้างงานศิลปะ นอกนั้นศิลปะยังเป็นสื่อกลางสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน เช่น คนในตะวันออก สามารถเข้าใจในวัฒนธรรมของคนตะวันตกได้ โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลาง มีการศึกษาสถาปัตยกรรมบ้าง ภาพวาดบ้าง ดนตรีบ้าง เป็นต้น^๑ ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหล่อหลอมให้คนในชาติเกิดความรักและความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การให้ความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานทางศิลปะจะช่วยสร้างรากฐานของคนในชาติให้เข้มแข็ง มีความรัก ความสามัคคี ห่วงแหนงในมรดกและวัฒนธรรมของชาติ พร้อมจะช่วยกันรักษาไว้ให้ดำรงอยู่ได้ การเริ่มต้นและปลูกฝังศิลปะตั้งแต่เด็กจะช่วยให้เขาเป็นบุคคลที่มีความรักชาติ มีความเสียสละ เพื่อส่วนรวม ในการทำกิจการงานต่าง ๆ ทั้งหน้าที่ส่วนรวมและส่วนตัวก็มีแนวคิดที่จะพัฒนาชาติให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป^๒ เด็กได้เริ่มสร้างงานศิลปะมาตั้งแต่เขาจำความได้ จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะเริ่มแนะนำประสบการณ์ทางศิลปะให้แก่เด็ก เพียงเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กบนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่แล้ว เพื่อช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ทางศิลปะที่กว้างขวางขึ้น ช่วยให้เด็กมีความสนใจในศิลปะมากขึ้น ช่วยให้เด็กมีความรู้ทางศิลปะที่ลึกซึ้งขึ้น ช่วยให้เด็กตอบสนองต่องานศิลปะได้ฉับไวขึ้น และช่วยให้เด็กสามารถใช้วิจารณญาณในการพิจารณาคุณภาพของ

^๑ วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์, ศิลปะนิยม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๙), หน้า ๔.

^๒ ศึกษาธิการ กระทรวง สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ศิลปะเด็ก, ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ สรุปรการจัดชุมนุมเชิงปฏิบัติการศิลปะเด็ก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, (๒๕๒๙), หน้า ๗.

ผลงานทางศิลปะได้ถูกต้องยิ่งขึ้นยิ่งขึ้น ความช่วยเหลือดังกล่าวนี้ ครูจะต้องกระทำโดยให้การแนะแนวที่ถูกต้อง ทำงานอย่างใกล้ชิดกับเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่น และเกิดความมั่นใจในตนเอง การที่ครูจะช่วยให้เด็กมีความสนใจในงานศิลปะตลอดไป และช่วยให้เด็กมีความภาคภูมิใจในงานศิลปะของตนและความสามารถของตนนั้น ทั้งครูและเด็กจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด และครูต้องการเห็นความก้าวหน้าของเด็กเพื่อการปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก และเป็นการช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจ และภาคภูมิใจในความสามารถของตน มีความกระตือรือร้นที่จะสร้างงานต่อไป^๑ การปรับปรุงงานของเด็กมิได้หมายความว่า จะต้องยกระดับมาตรฐานของตนให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น แต่อาจเป็นการปรับปรุงวิธีการสร้างงาน การใช้วัสดุใหม่ ๆ การใช้ทักษะใหม่ ๆ ผลงานใหม่ของเด็กบางครั้งอาจจะดีไม่มากนัก แต่ก็ถือว่าเป็นการปรับปรุงงานอย่างหนึ่ง ซึ่งครูจะต้องให้ความช่วยเหลือและแนะนำเด็กให้ได้ในสิ่งที่ดีขึ้น ในการสอนความรู้ด้านศิลปะให้แก่เด็กในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ ผู้วิจัยจะเน้นเรื่องการใช้สี ทฤษฎีสีตามที่สมเกียรติ ตั้งนโม ได้กล่าวถึงทฤษฎีสีไว้ว่า ลักษณะของวัตถุที่กระทบต่อสายตาให้เห็นเป็นสีมีผลถึงจิตวิทยาคือ มีอำนาจให้เกิดความเข้มของแสงที่อารมณ์และความรู้สึกได้การที่ได้เห็นสีจากสายตา สายตาจะส่งความรู้สึกไปยังสมองทำให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ตามอิทธิพลของสี เช่น สดชื่น ร้อน ตื่นเต้น เศร้า สีมี่ความหมายอย่างมากเพราะศิลปินใช้สีเป็นสื่อสร้างความประทับใจในผลงานของศิลปะและสะท้อนความประทับใจให้เกิดแก่ผู้ดู มนุษย์เกี่ยวข้องกับสีต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เพราะทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวนั้นล้วนแต่มีสีสันแตกต่างกันมากมาย สีเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเพื่อประโยชน์กับตนเองและผู้สร้างงานศิลปะ เพราะเรื่องของสีนั้นมีหลักวิชาเป็นวิทยาศาสตร์ จึงควรทำความเข้าใจวิทยาศาสตร์ของสีจะบรรลุผลสำเร็จในงานมากขึ้น ถ้าได้ศึกษาเรื่องสีดีพอแล้ว งานศิลปะก็จะประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และคำนึงถึงสิ่งไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายแก่เด็กหรือสกัดกั้นการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างอิสระและสร้างสรรค์ของเด็ก ครูต้องปรับความรู้ด้านศิลปะที่จะสอนแก่เด็ก ให้ง่ายและเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ในการสอนจะต้องให้เด็กเกิดความเข้าใจและสร้างสรรค์งานด้วยตนเอง มิใช่ทำตามคำสั่งของครูหรือลอกเลียนแบบงานของคนอื่น^๒ เป็นผลพวงที่เกิดขึ้นเมื่อเขาเป็นผู้ใหญ่ขึ้นในวันข้างหน้า ถ้าเด็กในวันนี้เข้าใจคุณค่าของศิลปะ งานสร้างสรรค์ การวางแผนวัฒนธรรมของชาติจากการซึมซับตั้งแต่เด็กจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับตัวบุคคล งานด้านศิลปะและวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องละเอียดที่มีความสำคัญเพื่อปลูกฝังให้เกิดความรักชาติอย่างแท้จริง^๓ ซึ่งผู้นำ

^๑ อชชา แสงอสนีย์, “การศึกษาขั้นพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ที่เรียนศิลปะตามแนวเก่าและแนวใหม่”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท* (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๓.

^๒ สมเกียรติ ตั้งนโม, *ทฤษฎีสี : A complete guide for Artists by Ralph Fabri*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๒๔.

^๓ วรพรธณี สมใจ, “การศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี”, *ปริญญาโท*, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, ๒๕๒๙), หน้า ๓.

^๔ กุศล สุจรยา, *ศิลปะปฏิบัติขั้นประถม*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, ๒๕๐๒), หน้า ๑๔.

ชุมชนจะมีส่วนกับการสร้างชาติในสังคมต่าง ๆ ได้นั้น ต้องศึกษาและมีแนวทางการพัฒนาความเป็นอยู่ให้สมาชิกในชุมชนมีปัจจัยการดำรงชีพขั้นพื้นฐานที่เพียงพอกับความเป็นอยู่ในปัจจุบันโดยอาศัยหลักสำคัญ ๓ ประการ คือ วิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพเป็นทักษะภายในที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดูแลสุขภาพ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม คุณธรรมจริยธรรม เพื่อสามารถจะทำให้เอาชีวิตรอดและเป็นคนดีในสังคมได้ ให้มองเห็นสังขรณ์ของโลกและชีวิตตามความเป็นจริงและอยู่ร่วมกับมันให้ได้ การจะมีวิชาชีพที่สมบูรณ์ ส่วนหนึ่งต้องผ่านการอบรมตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ ไตรสิกขา ๓ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา^๑ ศีลเป็นหนทางนำไปสู่สมาธิ สมาธิเป็นหนทางนำไปสู่ปัญญา ด้วยการงานศิลปะไปพร้อมกับการเจริญภาวนา เป็นการเจริญสติผ่านการสังเกตและรับรู้สภาวะจิตใจของตนเองต่อการรับรู้จากผัสสะต่างๆทั้งก่อนทำขณะทำและหลังทำงานศิลปะ โดยมีกุญแจภavana ๔ ดอกในการทำงานศิลปะ คือ รู้เฉพาะหน้า เห็นตามจริง ทำไปตามนั้นและทำอย่างสม่ำเสมอ จึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกสติ ด้วยการเริ่มที่ฝึกสมาธิซึ่งยังผลให้เกิดสภาพจิต อยู่กับปัจจุบันขณะ เห็นความต่อเนื่องของจิตใจขณะทำงาน จนมองเห็นความสัมพันธ์ของกายและใจที่ส่งผลทำให้จิตใจมีความตั้งมั่นเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง และเกิดการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดฉันทะ ขึ้นในตนจนเกิดความวิริยะอุตสาหะ ทำให้เกิดความผ่อนคลายในการกระทำต่าง ๆ ในวิถีชีวิตและการทำงาน และช่วยให้เข้าใจและยอมรับผู้อื่น ทำให้สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมากขึ้น^๒ นอกจากนี้ปัจจัยพื้นฐานทางร่างกายที่ดีแล้ว การมีสุขภาพที่ดีและมีพื้นฐานทางสุขภาพจิตที่แจ่มใสย่อมทำให้ชุมชนนั้นน่าอยู่เป็นที่ปรารถนาสำหรับทุก ๆ คน ที่ได้ช่วยกันสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับประเทศ แนวทางการพัฒนาที่เจริญขึ้นนี้ย่อมเป็นที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับชุมชนต่างๆโดยทั่วไป การร่วมมือร่วมใจกันจำเป็นต้องเกิดขึ้นจากหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อช่วยให้เกิดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมและพัฒนาในชุมชนเหล่านั้นได้ให้เกิดขึ้นในหลาย ๆ ชุมชน^๓ ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีฐานะและอาชีพที่คล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือญาติ จนถึงระดับหมู่บ้านและระดับเกินหมู่บ้าน และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความรู้สึกว่าเป็นคนชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีการดำรงรักษาคุณค่า มรดกทางวัฒนธรรมและ

^๑ พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร., **สันติวิธีในวิถีชีวิต**, (พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓), คำปรารภ.

^๒ สมจิตต์ สุวรรณวงศ์ และปานใจ จารุณวิช, “**จริยศิลป์: ศิลปะเพื่อการเรียนรู้ภายใน**”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.arsomsilp.ac.th/wp-content/uploads/2019/08/preview.pdf> [๒๕ ธันวาคม 2563].

^๓ ประดิษฐ์ มัณชิมา, **สังคมวิทยาชนบท**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๒), หน้า ๕๗.

ศาสนา และมีการถ่ายทอดไปยังเยาวชนรุ่นหลังอีกด้วย^{๑๐} สอดคล้องกับจิรพรรณ กาญจนะจิตรา ได้สรุปว่า ชุมชนประกอบด้วยกลุ่มชนที่มีบางสิ่งบางอย่างคล้ายคลึงกัน รวมขึ้นเป็นชุมชนหนึ่ง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก สถาบัน และกลุ่มคนที่อยู่ในท้องที่เดียวกัน อยู่ใต้กฎหมายหรือข้อบังคับเดียวกัน^{๑๑} ความเป็นชุมชนอาจเป็นการที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกันมีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำมีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน^{๑๒} ชุมชนบ้านวัดมะเกลือ ๓ ตั้งอยู่ หมู่ ๔ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลคลองโยง เดิมชาวบ้านอพยพมาทำมาหากินในบริเวณหมู่บ้านปัจจุบัน และได้ริเริ่มสร้างวัดขึ้นมา สันนิษฐานว่าบริเวณที่สร้างวัดคงมีต้นมะเกลือขึ้นอยู่มากพอสมควร ชาวบ้านจึงตั้งชื่อวัดว่าวัดมะเกลือ ซึ่งเดิมพื้นที่การปกครองอยู่ในเขตอำเภอบางบัวทอง ปัจจุบันเป็นอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ต่อมาทางราชการได้ขุดคลองผ่านวัดมะเกลือ ไปจนถึงตำบลลำพญาจึงได้มีการแบ่งเขตการปกครองใหม่ ถู้อเอาคันคลองฝั่งเป็นเขตการปกครอง ขึ้นกับจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีบริเวณวัดมะเกลืออยู่ด้วย อันน่าจะเป็นชื่อหมู่บ้านมาจนถึงวันนี้ ชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ มีความพร้อมทางด้านปัจจัยพื้นฐานความเป็นอยู่ของประชากรที่ดีในระดับหนึ่ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเป็นชุมชนที่พร้อมที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ต่อไปอีก มีประชากรที่ไม่แน่นอนมากนักอาชีพส่วนใหญ่คือเกษตรกร มีเด็กและเยาวชนในวัยศึกษาเล่าเรียน พร้อมทั้งจะนำพาชุมชนต่อไปในอนาคต มีชาวบ้านที่เป็นงานฝีมือและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผลผลิตจากวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน ปรากฏทั้งในรูปนามธรรมที่เป็นองค์ความรู้หรือแนวคิดสะสมอยู่ในตัวคนและรูปธรรม เช่น งานหัตถกรรม เครื่องดนตรี เครื่องมือทำกิน เป็นต้น^{๑๓} จากปัจจัยเหล่านี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญจึงนำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนโดยใช้ขบวนการวิจัยศึกษาความต้องการสอนศิลปะเด็กในชุมชนเพื่อที่ได้ให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พัฒนาจิตใจ และห่างไกลจากสิ่งอบายมุข และสิ่งเสพติด มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นกำลังที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อความสำเร็จของการพัฒนาประเทศชาติสืบไปในอนาคต

^{๑๐} กาญจนา แก้วเทพ, การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: สภาคทอภิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, ๒๕๓๘), หน้า ๑๔.

^{๑๑} จิรพรรณ กาญจนะจิตรา, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๐), หน้า ๑๑-๑๒.

^{๑๒} ประเวศ วะสี, ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๖), หน้า ๓๓.

^{๑๓} สุจิตา บุญยาศิษย์, ภูมิปัญญาการทำนาในทะเลสาบของชุมชนบ้านปากประ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๘), หน้า ๗.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการในการสอนศิลปะแก่เด็กในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

๑) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ลักษณะความต้องการของผู้บริโภค แนวคิดความต้องการและความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

๒) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน ความหมายของชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน ชุมชนกับสังคมส่วนใหญ่

๓) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเด็กและการสอนศิลปะ การศึกษาศิลปะตามความคิดของเด็ก การแสดงออกทางศิลปะ จิตวิทยาเด็ก

๒. ขอบเขตประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ศึกษาค้นคว้าเป็นเด็กอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๒ ขวบ ของชุมชนบ้านมะเกลือกลุ่มตัวอย่างคือ เด็ก อายุระหว่าง ๑๐ - ๑๒ ขวบ จำนวน ๑๐๐ คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

- ๑) ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
- ๒) ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๓) กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ ประโยชน์ของการวิจัย

๔) นำข้อมูลที่ได้รับมาสร้างแบบสอบถาม

๕) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มเด็กอายุ ๑๐ - ๑๒ ปี ในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑) ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจาก เด็กอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๒ ปี ชุมชนบ้านมะเกลือ ๓

๒) ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจำนวน ๑๐๐ ชุด ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่ได้มาประมวลผล

๓) นำแบบสอบถามที่ได้มาประมวลผลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับความต้องการสอนศิลปะเด็กในชุมชนมะเกลือ ๓

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการในการสอนศิลปะแก่เด็กในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาแบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

๑. ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย เพศ อายุ
 ๒. ความต้องการในการสอนศิลปะในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม
 ๓. แบบทดสอบด้านอารมณ์ความรู้สึก
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

๑. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทำให้ทราบว่า เด็กในชุมชน มีเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง โดยแบ่งเป็น เด็กผู้ชายร้อยละ ๖๐ เด็กผู้หญิงร้อยละ ๔๐ และแบ่งเป็นเด็กอายุ ๑๐ ขวบร้อยละ ๓๖ เด็กอายุ ๑๑ ขวบร้อยละ ๔๕ เด็กอายุ ๑๒ ขวบร้อยละ ๑๙

๒. การศึกษาความต้องการในการสอนศิลปะแก่เด็กในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า (๑) เด็กมีความต้องการเรียนศิลปะร้อยละ ๖๖ โดยแบ่งเป็นต้องการเรียนวาดรูปโดยใช้สีไม้ ร้อยละ ๘๙ ใช้สีน้ำ ร้อยละ ๕ ใช้สีเทียน ร้อยละ ๑ และการทำสิ่งประดิษฐ์ ร้อยละ ๕ (๒) เด็กมีความต้องการเรียนศิลปะกับวิทยากรจากภายนอกคิดเป็นร้อยละ ๗๔ ไม่ต้องการเรียนกับวิทยากรภายนอกคิดเป็นร้อยละ ๒๖ (๓) เด็กมีความต้องการให้มีกิจกรรมเสริมความรู้ด้านศิลปะนอกเหนือจากที่เรียนคิดเป็นร้อยละ ๗๘ เด็กไม่ต้องการให้มีกิจกรรมเสริมความรู้ด้านศิลปะคิดเป็นร้อยละ ๒๒ (๔) เด็กมีความต้องการใช้เวลาว่างในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะคิดเป็นร้อยละ ๘๓ เด็กไม่ต้องการใช้เวลาว่างในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะคิดเป็นร้อยละ ๑๗ (๕) เด็กต้องการเรียนศิลปะในบรรยากาศภายนอกห้องเรียนคิดเป็นร้อยละ ๘๑ เด็กไม่ต้องการเรียนศิลปะในบรรยากาศภายนอกห้องเรียนคิดเป็นร้อยละ ๑๙

๓. จากการศึกษาโดยใช้แบบทดสอบด้านอารมณ์ความรู้สึกโดยการใช้ในเรื่องของเส้นและสี ในการทดสอบ พบว่า (๑) ทดสอบจากการใช้เส้นพบว่า เด็กชอบเส้นตรงในแนวนอนร้อยละ ๔๘ เด็กชอบเส้นโค้งร้อยละ ๒๒ เด็กชอบเส้นพริ้วร้อยละ ๑๒ เด็กชอบเส้นตรงในแนวตั้งร้อยละ ๑๑ เด็กชอบเส้นตรงในแนวเฉียงร้อยละ ๗ (๒) ทดสอบจากการใช้สีพบว่า เด็กชอบสีเขียวคิดเป็นร้อยละ ๔๑ เด็กชอบสีส้มคิดเป็นร้อยละ ๒๒ เด็กชอบสีม่วงคิดเป็นร้อยละ ๑๓ เด็กชอบสีน้ำเงินคิดเป็นร้อยละ ๙ เด็กชอบสีเหลืองคิดเป็นร้อยละ ๘ เด็กชอบสีแดงคิดเป็นร้อยละ ๗

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ความต้องการในการสอนศิลปะแก่เด็กในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม พบว่า

๑) จากข้อมูลพื้นฐาน ทำให้ทราบว่าจำนวนเด็กผู้ชายในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ มีจำนวนเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๑๑ ปี

๒) ความต้องการในการสอนศิลปะในชุมชนบ้านมะเกลือ ๓ จังหวัดนครปฐม พบว่าเด็กต้องการเรียนศิลปะในเรื่องการวาดรูปโดยใช้สีไม้ และต้องการเรียนกับวิทยากรภายนอกโดยให้มีการจัดกิจกรรมในเรื่องการวาดภาพระบายสีเพื่อช่วยเพิ่มทักษะในการวาดภาพให้มากขึ้น และช่วยให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการฝึกฝนทักษะการวาดภาพสอดคล้องกับ วิรุณ ตั้งเจริญ ให้ความเห็นว่าการสอนวาดภาพระบายสีต้องส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักแสดงออกในทางสร้างสรรค์ตั้งแต่เยาว์วัยและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การกระทำสิ่งใดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ย่อมเท่ากับปลูกฝังพฤติกรรมให้เด็กโดยตรง พฤติกรรมสร้างสรรค์ในตัวเด็กจึงเป็นเป้าหมายหนึ่งที่มีคุณค่าต่อตัวเด็กและต่อชีวิตในสังคม^{๑๔} เด็กต้องการให้บรรยากาศในการเรียนเป็นแบบได้สัมผัสกับธรรมชาติ

๓) แบบทดสอบด้านความรู้สึกรู้สึก ผลการศึกษาพบว่า เด็กต้องการการเรียนการสอนศิลปะแบบเรียบง่าย สงบ อยู่กับธรรมชาติ บรรยากาศสบาย ๆ ไม่อึดอัด แฝงไปด้วยความสนุกสนานรื่นเริง แต่ไม่ตื่นเต้นมากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของสดใส ชะนะกุล ได้ศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียน มีการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพในชั้นเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๕}

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยทราบความต้องการของเด็กว่าเด็กในช่วงวัยเดียวกันย่อมมีความคิดที่คล้ายคลึงกันมากกว่าความคิดที่แตกแยกกัน ดังนั้นการให้คำแนะนำด้านการสอนศิลปะให้กับเด็กควรทำในช่วงวัยนี้จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดเพราะเด็กจะทำตามกันและมีความเข้าใจในงานศิลปะเหมือนกันทำให้ง่ายต่อการสอน และยังช่วยให้เด็กทำในทางที่ถูกต้องเพื่อเป็นการพัฒนางานด้าน

^{๑๔} วิรุณ ตั้งเจริญ, เอกสารการสอนชุดวิชา ๒๑๒๐๑ พฤติกรรมวัยเด็ก, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมนิราช, ๒๕๒๖), หน้า ๑๗.

^{๑๕} สดใส ชะนะกุล, “ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย”, *ปริญญานิพนธ์* (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๓๘), หน้า ๓.

ศิลปะให้เด็กทำได้ดีขึ้น ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมครอบครัวเพราะการเรียนศิลปะทำให้เด็กมีสมาธิ ใจจดจ่อ กับงานศิลปะที่ทำ ในบางกรณีเด็กจะมีสมาธิยาวขึ้น และเป็นกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ช่วยให้เด็กไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดแต่จะชักชวนกันมาทำงานศิลปะแทน และงานวิจัยครั้งนี้จะสามารถช่วยให้ผู้ที่กำลังคิดจะทำโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนได้นำงานวิจัยนี้ไปต่อยอดในเรื่องการสอนงานศิลปะในชุมชนต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเนื้อหาในเรื่องวาดทุกสิ่งใกล้ตัวและทัศนศิลป์ ในท้องถิ่น เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรศึกษาพื้นฐานความสามารถเด็กในชุมชน เพื่อให้ทราบจุดเด่น จุดด้อย ที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อเป็นแนวทางในการสอนศิลปะแก่เด็กในชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

กาญจนา แก้วเทพ. **การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทย เพื่อการพัฒนา, ๒๕๓๘.

กุศล สุจรรยา. **ศิลปะปฏิบัติขั้นประถม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, ๒๕๐๒.

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๐.

ประดิษฐ์ มัดขีมา. **สังคมวิทยาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๒.

ประเวศ วะสี. **ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๖.

พระราชปรีดิศักดิ์, ศ.ดร. **สันติวิธีในวิถีชีวิต**. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

วรพรรณ สมใจ. “การศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี”. **ปริญยานิพนธ์**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, ๒๕๒๙.

วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. **ศิลปะนิยม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๙.

วิรุณ ตั้งเจริญ. **เอกสารการสอนชุดวิชา ๒๑๒๐๑ พฤติกรรมวัยเด็ก**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, ๒๕๒๖.

ศึกษาธิการ กระทรวง สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ศิลปะเด็ก. **ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ สรุปลการจัตชุมนุมเชิงปฏิบัติการศิลปะเด็ก**. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๙.

สไตส์ ชะนะกุล. “ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย”. **ปริญยานิพนธ์**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๓๘.

สมเกียรติ ตั้งนโม. **ทฤษฎีศิลปะ : A complete guide for Artists by Ralph Fabri**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอเดียนส์โตร์, ๒๕๓๖.

สมเกียรติ ตั้งนโม. “ทฤษฎีสี่”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://basic-animation.com/moodle> [๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓].

สมจิตต์ สุวรรณวงศ์ และปานใจ จารุวณิช. “จรรยาศิลป์: ศิลปะเพื่อการเรียนรู้ภายใน”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.arsomsilp.ac.th/wp-content/uploads/2019/08/preview.pdf> [๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓].

สุธิดา บุญยาศิษฐ์. “ภูมิปัญญาการทำนาในทะเลสาบของชุมชนบ้านปากประ ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๘.

อชชา แสงอสนีย์. “การศึกษาขั้นพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ที่เรียนศิลปะตามแนวเก่าและแนวใหม่”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔.